

Harbovad hulveje

Bronzealder

Færdsel

Færdsel

Dybe hulvejsspor skærer sig ned i bakken ved Harbovad med sigte mod den gamle passage af Funder Ådal

Hulveje og gravhøje ved Harbovad - på sporet af oldtidsvejen over Funder Å og øst om Bølling Sø.

Kun få steder i Danmark kan du indenfor kort afstand opleve et så foranderligt landskab, som ved Funder vest for Silkeborg. Her står du midt i et kuperet morænelandskab med tunnel- og smeltevandsdale skabt under sidste istid for ca. 20.000 år siden. Ved Funder er du også ganske tæt på isens hovedstilsandslinje langs "den jyske højderyg", hvor isen fra øst nåede sin maksimale udstrækning. Landet vest for isranden blev under sidste istid kun påvirket og udjævnet af de enorme mængder af smeltevand isen afgav under den senere afsmeltning. Resultatet af dette blev dannelsen af de store flade hedesletter, som du allerede møder mellem Funder og Pårup.

Den jyske højderyg danner også vandskel mellem øst og vestvendte åløb i Jylland og blev derfor også en naturlig korridor for nord-syd gående færdsel allerede i oldtiden – den rute vi i dag kalder for Hærvejen. Færdslen på de flade vestvendte hedeblader var nogenlunde uproblematisk, selvom opkørte spor og sandflugt kunne skabe udfordringer og kun passage af vådområder og vandløb var naturlige hindringer. Helt anderledes var det i det kuperede tidligere isdækkede landskab. Her måtte færdslen finde naturlige spor gennem skrænter, over åløb og rundt om vådområder. De virkelige udfordringer kom i dalsiderne, hvor færdsel blev koncentreret og henvist til smalle naturlige sænkninger i tilstødende smeltevandsskølter

med stort fald - og hvor nedenfor liggende vandløb kun kunne passeres på bestemte lavvandede steder med største forsigtighed.

Optegning af hulvejene ved Harbovad på baggrund af en såkaldt Lidar-scanning fra fly. Herved fremkommer en fantastisk 3D-model af skovbunden, hvor selv ganske små højdeforskelle ses. Hulvejssporene langs Slippen, hvor info-tavlen er opsat, er videreført i nutidens grusvej op gennem slugten i dalsiden. På mere fladt terræn mod nord og Funder Å breder vejsporene sig vifteformet mod åens gamle vadested, som også markeres af de små gravhøje. På toppen af morænebakken syd for hulvejene ligger tilsvarende gravhøje, som markerer den videre rute mod syd over Christianshede. Læs mere på kopien af info-tavlen, som der er linket til ovenfor denne tekst.

Hulvejene ved Harbovad er, til trods for sin ret begrænsede fremtoning, på mange måder en fantastisk virtuel "tidsmaskine". Her står du ved vejspor som både [Tollundmanden](#) og [Ellingepigen](#) sikkert har færdes ad og et sted som, inden moderne motorveje og højbroer, også skabte udfordringer for middelalderens mange transporter og studedrifter langs hærvejskorridoren øst om Bølling Sø.

De gamle hulvejsspor træder tydeligt frem i skovbunden ved Harbovad. Da vejen var i brug henlå hele området som åben hede og lysåben skov.

Hulvejssporene ved Harbovad ses tydeligst ud for informationstavlen vest for den sydgående skovvej "Slippen". Her skærer adskillige vejspor sig dybt ned i skræntens undergrund og det må formodes af nutidens skovvej overlejrer en del tilsvarende vejspor. Når vi kommer op på det flade landskab syd for skrænten, fortsætter vejsporene mod syd på det skovklædte plateau forbi Blaksdal høj mod Christianshede. Tilsvarende fortsætter vejsporene mod nord nedenfor skrænten, hvor der flere steder kan ses opkørte hulvejsspor i skovbunden med kurs mod overgangsstedet markeret af tre lave gravhøje. På den anden side af åen ligger en naturlig sidedal i skrænten mod Skærskovshede, hvor færdsel fortsatte, men her er vejsporene kun fragmentarisk bevaret grundet opdyrkning og plantering i nyere tid. Se kortet nedenfor.

På den gamle og ret flade hede syd for Harbovad aftegner der sig også mange gamle hjulspor i terrænet. Blaksdal Høj lå som et fyrtårn og sigtepunkt for færdslen. I dag er størstedelen af området tilplantet og vejsporene svære at erkende med det blotte øje.

Et besøg ved Harbovad bør kombineres med en frisk tur ad den nu nedlagte jernbane "Den Skæve Bane", som ligger lige øst for Harbovad. Her har Silkeborg Kommune også etableret en shelterplads (se [infotavle PDF](#)). Her går også den afmærkede vandresti "Hærvejsruten", som mod nord fortsætter øst om Bølling Sø. Mindestedet for henrettelsen af digterpræsten Kaj Munk under 2. Verdenskrig ved Hørbylunde Bakker er et andet godt udflugtssted, hvorfra en afmærket sti leder frem til en fantastisk udsigt over Funder Ådal og Bølling Sø.

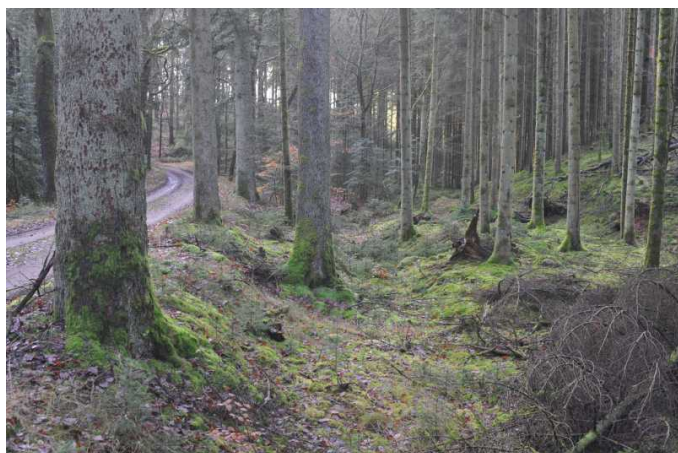
Vil du se flere hulvejsspor i området, kan du fortsætte til [Skeldal](#) på østsiden af Bølling Sø eller [Stendal Plantage](#) nær Karup.

På den gamle hede ovenfor Harbovad mod Christianshede ligger flere store gravhøje.

De store gravhøje har også fungeret som pejlemærker for færdslen over den øde hede.

Hulvejssporene ligger parallelt med nutidens skovvej ved Harbovad.

Overgangen ved Harbovad har sikkert været i brug helt tilbage i stenalderen.

Adgang

- Tag afkørsel 33 fra Silkeborg-Herning motorvejen ved Funder og fortsæt frem til rundkørslen med Skærskovhedevej (vej 195).
- Følg Skærskovhedevej mod vest indtil du i bunden af Funder ådal krydser jernbanen Silkeborg-Herning.
- Efter at have krydset jernbanen drejes der mod syd ind ad 1. grusvej "Silkeborgvej".
- Parker på den lille p,-niche ved grusvejens begyndelse og fortsæt til fods ad grusvejen ca. 1,1 km til skovvejen deler sig mellem Slippen og Harbovad. Her følges "Slippen" med syd. Hulvejssporene ligger i skovbunden langs skovvejens vestside ved infotavlen samt i skovbunden ca. 300 m. nord for infotavlen.

Faciliteter

- Informationsskilt ud til grusvejen.
- Afstand til fortidsminde: ca. 1100 m.

Særlige forhold

- Parker hensynsfuld på parkeringspladsen, så du ikke spærrer for anden færdsel.

Praktisk Information

ADRESSE

Harbovad , 8600 Silkeborg, Midtjylland

EJERFORHOLD

Privatejet

GPS

56.132215, 9.419854

UTM

E526096 N6220870